

Razgovor o problemih proizvodnje hmelja v Sloveniji

UREDNIKOVA UVODNA PRIPOMBA:

Sicer že takó ali takó zahteva prva številka novega letnika sleherne publikacije objavo uvodnika, ki naj zajame v surovih orisih preteklost in nakaže okvirna navodila za novo proizvodno leto, vendar je bilo treba to storiti še zlasti za začetek novega proizvodnega leta v našem hmeljarstvu. Zakaj?

Navajam le nekaj razlogov!

Proizvodnja hmelja se je v Sloveniji razvila v tako pomembno kmetijsko panogo, da jo je treba še specialno obravnavati znotraj našega splošnega kmetijstva, kajti hmelj moramo šteti med glavne izvozne poljedelske proizvode v Sloveniji!

Posebno važno pa je tudi dejstvo, da je na naših hmeljarskih področjih odvisen splošen napredek kmetijstva v prihodnosti v mnogočem prav od družbenih kmetijskih posestev in splošnih kmetijskih zadrug, ki se ukvarjajo s proizvodnjo hmelja, ter od zasebnih hmeljarjev — kooperantov!

Zavoljo tega sem naprosil sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo IS LRS, tovariša Jožeta Ingoliča, za pojasnilo na nekaj vprašanj glede na aktualne probleme proizvodnje hmelja v LRS.

Vprašanja in odgovori se takole glase:

I. VPRAŠANJE: *Kako presoimate slovensko hmeljarstvo po NOV in kako naj se razvija v prihodnosti?*

ODGOVOR: Hmeljarstvo se je po osvoboditvi znašlo v izrednih težavah, prav tako kot druge kmetijske dejavnosti.

Okupator je namreč načrtno onemogočil proizvodnjo hmelja v Sloveniji. Hmeljišča je skrčil od 2.880 ha (pred vojno) na 637 ha (leta 1945; od tega v tradicionalnem rajonu, v Savinjski dolini, 625 ha, medtem ko je od vseh hmeljišč v drugih predelih Slovenije ostalo leta 1945 le v Dravski dolini — okolica Radelj — 12 ha).

Nizko raven slovenskega hmeljarstva takoj po NOV odraža mimo prej omenjenih površin še zlasti dejstvo, da so hmeljarji leta 1945 pridelali na preostalih površinah povprečno komaj 4,75 stotov suhega hmelja na hektar!

Takó majhen pridelek je neizpodbiten dokaz, da okupator ni le domala iztrebil hmeljišča v Sloveniji, marveč da pridelovalcem hmelja takoj po NOV sploh niso bila na voljo neogibna proizvodna sredstva za organizacijo zaščitne službe, da niso imeli dovolj hlevskega gnoja, itd.!

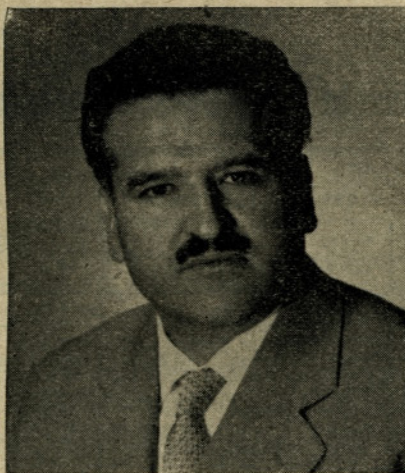
Takó je bilo torej treba leta 1945 začeti s temeljito asanacijo obstoječih in z obnavljanjem hmeljišč na novih površinah!

Asanacija in obnova pa sta zahtevali hitra in velika, vsestranska sredstva, ki pa jih takrat, to pomeni, takoj po NOV, družba ni mogla nuditi, vsaj ne toliko, kolikor so zahtevale potrebe, predvsem zavoljo še več-

jih neogibnih pomoči na skoraj vseh drugih gospodarskih področjih.

Prav tem dejstvom je (v glavnem!) treba pripisati vzrok, da smo uspeli povečati naša hmeljišča na 1.545 ha še le do leta 1956, kar pa hkrati pomeni, da smo obnavljali vsako leto le po okoli 100 ha hmeljišč.

Ko takó ocenjujemo rast našega hmeljarstva po NOV, moramo upoštevati in prebiti še to-le! Med drugo svetovno vojno je na moč nazadovalo hmeljarstvo tudi v drugih državah! Tudi tod so hiteli z obnovo, zlasti zavoljo čedalje večjih naročil svetovnih pivovar! Skratka, suh žlahten hmelj je bil po drugi svetovni vojni vsepovsod zelo zaželena in iskana surovina za pivovarsko industrijo. Vse to povzeto pa pomeni, da smo — tako pri nas, kot tudi drugod! — obnavljali hmeljišča v pogojih velike konjunktore!

JOŽETA INGOLIČ
sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo IS LRS.

Še več! Glede na dejstvo, da smo pri nas morali po NOV obnavljati domala vse gospodarske panoge, smo neogibno potrebovali precejšen dotok deviznih sredstev, ki nam jih nudi proizvodnja žlahtnega hmelja kot izrazito izvoznega blaga, moremo reči, da smo obnavljali naše hmeljarstvo nekako v pogojih dvojne konjunktore!

Prav zavoljo tega, zavoljo velike, »dvojne« konjunktore je naša socialistična skupnost nudila ustrezno veliko vzpodbudo, in prav zavoljo tega so se mogli naši hmeljarji precej hitro gospodarsko okrepiti in izboljšati pogoje za svoje življenje!

Posledica vsega tega je tudi dejstvo, da se je ekonomsko zanimanje za pospešeno obnavljanje hmeljišč čedalje bolj krepilo in raslo!

V tem obdobju je naša nova družba omogočala izdatna sredstva ne le za obnovo hme-

ljišč, marveč hkrati tudi za nenehno rast in krepitev družbenih proizvodnih sredstev, to so: zadrudne sušilnice, gradnja žičnic, mehanizacija itd.!

Da, prav zavoljo tega smo v obdobju treh let (od 1956 do 1959) z obnovo izredno hitro napredovali, saj smo v teh treh letih povečali hmeljišča za več kot 1.200 ha in dosegli skupno površino 2.828 ha!

Hmeljišč pa nismo obnavljali v teh letih samo v tradicionalnem rajonu, v Savinjski dolini, marveč tudi v drugih predelih Slovenije. Izven Savinjske doline smo obnovili dobrih 500 ha hmeljišč, predvsem na površinah, ki z njimi upravljajo družbena kmetijska posestva!

Ne glede na manj ugoden sedanjí položaj na svetovnem trgu nameravamo tudi v letu 1960 obnoviti hmeljišča za okoli 100 hektarov. Tako predvidevamo, da bomo vključ opustitvi dotrajalih in neustreznih hmeljskih nasadov razpolagali letos skoraj z enako površino hmeljišč, kot smo jo imeli minulo leto, in predvidevamo pridelek okoli 4.000 ton suhega hmelja!

Resda sta dosedanja velika konjunktura na svetovnem trgu in izdatno spodbujanje proizvodnje hmelja od družbe v zadnjem obdobju pospešila hitro obnovo hmeljarstva, vendar je prav to dejstvo hkrati pomenilo slabost glede na ustrezno prilagajanje proizvodnje hmelja zahtevam ekonomskega računa znotraj našega splošnega gospodarstva!

Zakaj?

Vključ povprečno ugodnejšim ekološkim in podnebnim pogojem, vključ sorazmerno nižjim cenam reprodukcijskega materiala in manjšim stroškom, ki jih zahteva zaposlitev delovne sile, pri nas, kaže, da na svetovnem trgu ne bomo mogli konkurirati s tujimi proizvajalci žlahtnega hmelja!

Ce hočemo — in to moramo! — uspešno tekmovali na svetovnem trgu s tujimi proizvajalci hmelja, moramo na moč zmanjšati lastno proizvodno ceno, takó, da bo vsekakor in zaznavno manjša od proizvodne cene, ki jo dosegajo hmeljarji v drugih državah, predvsem v tistih državah, ki izvažajo svoj pridelek na svetovni trg v večjih količinah!

Nauk iz teh ugotovitev je tak-le:

Naše gospodarske kmetijske organizacije, kmetijske zadruge in privatni hmeljarji se morajo čedalje bolj ukvarjati z reševanjem problemov rentabilnosti v proizvodnji hmelja in hkrati iskati nove načine, kako obdržati tisto raven življenjskega standarda, ki so jo hmeljarji bili že doslej dosegli, oziroma jo celo izboljšati!

Letos rešujemo zadevo dohodka in standarda s sorazmerno veliko dotacijo naše družbe, ki se odraža v zahtevani izvozni premiji v višini od 50 do 60% na vrednost suhega hmelja. Prav zavoljo tega, zavoljo velikega razumevanja naše socialistične družbe za hmeljarstvo se dohodek hmeljarjev ni zmanjšal v letu 1959, in le vsej družbi je pri-

pisati, da so prejeli hmeljarji po oddaji suhega hmelja natančno toliko, za kolikor so se bili pogodili v začetku proizvodnega leta 1959 s področno kmetijsko zadrugo. In, tako so tudi mogli obdržati tisto stopnjo ugodnih pogojev za življenje, ki so jo bili dosegli že prej!

Letos je sicer prvi primer, ko prodajne cene za suh hmelj na svetovnem trgu ne dosegajo višine zneskov, ki jih zahteva proizvodnja hmelja pri nas! Zvoljo tega je družbena dotacija hmeljarstvu konec vseh koncev povsem opravičljiva, zlasti pa še zavoljo tega, ker pač zadevni ukrepi za racionaliziranje (izpopolnjevanje) naše proizvodnje hmelja niso rasli, oziroma se niso izboljševali in pocenjevali v skladu z zahtevami svetovnega trga!

Vemo pa prav dobro, da so pri nas pogoji za bolj racionalno proizvodnjo, ki bo uspela konkurirati na svetovnem trgu!

Nikakor pa to ne pomeni, da morajo tudi v prihodnosti proizvajalci hmelja računati s tako velikim in stalnim regresom kot doslej! Prav zavoljo tega mora naše hmeljarstvo za prihodnost prevzeti te-le izredno odločujoče naloge:

a) Stremeti mora, da bo ob družbenih vlaganjih ustreznih sredstev dosegalo optimalne (največje) hektarske pridelke;

b) boriti se mora za čim boljše kakovost pridelka;

c) preučevati in ustrezno pravočasno mora vse ukreniti, da bo moč racionalizirati vsako posamezno fazo proizvodnje hmelja na čim manjšo količino potrebnega živega in opredmetenega dela, to se pravi, da bo čedalje hitreje povečalo produktivnost dela!

Družbena kmetijska posestva in kmetijske zadruge morajo ukreniti vse potrebno, da bodo z boljšim izkoriščanjem mehanizacije, z racionalnejšo zaščitno službo itd. zlagoma zmanjševala tudi tisti del stroškov, v obsegu katerih sodelujejo v hmeljarski proizvodnji!

Neogibno je vprašanje, kako zmanjševati režijo kmetijskih zadrug, kako nadaljevati z obnovo hmeljišč?!

Ali naj še vedno obnavljamo na razdrobljenih parcelah, ali le na večjih kompleksih, ki bodo ustrezali zahtevam racionalne kooperacije?!

Poraja se tudi vprašanje, kako se je treba potruditi za izpopolnitev sušenja hmelja in z njim dosegati čim boljše kakovost hmelja?!, itd., itd.!

Le od uspešne izvedbe teh pravkar opisanih nalog je tudi odvisen razvoj hmeljarstva v prihodnosti!

Perspektivni plan je sicer predvideval, da bomo konec leta 1961 obnovili hmeljišča na skupno površino 4.500 ha, vendar je bil računat le z majnim pridelkom na hektar — z 10,6 q! Ni dvoma, da bo praksa popravila planska predvidevanja!

Če namreč upoštevamo, da so proizvajalci hmelja leta 1959 pri relativno neugodnih vremenskih razmerah, vendar z ustreznimi družbenimi proizvodnimi sredstvi, z dobro urejeno zadržno zaščitno službo in z drugimi ukrepi dosegli povprečen hektarski pridelok 13,9 q, je zelo verjetno, da bo moč doseči planirano proizvodnjo tudi na manjših površinah, kot jih je bil predvideval perspektivni plan! Ševeda, z racionalnim vlaganjem ustreznih proizvodnih sredstev, z boljše obdelavo, s še bolj učinkovito zaščitno službo itd.!

II. VPRAŠANJE: Kooperacija v proizvodnji hmelja je po našem mnenju veliko pripomogla razvoju hmeljarstva, pa tudi krepitvi kmetijskih zadrug! Kaj sodite, v kateri smeri jo je nadaljevati, razvijati in izpopolnjevati?

ODGOVOR: Ni dvoma, da so kmetijske zadruge na hmeljarskih področjih med prvimi v Sloveniji, kar se tiče razvijanja proizvodnega sodelovanja!

Hiter razvoj hmeljarstva je tem kmetijskim zadrugam tudi omogočil zaznavno okrepitev družbenih proizvodnih sredstev (mehanizacije, zgraditve strojnih lop, nabave opreme, postavitve zadržnih sušilnic itd.), izpopolnitev Inštituta za hmeljarstvo v Žalcu, paralelno usposabljanje številnega kadra itd.!

Tak razvoj so hmeljarskim kmetijskim zadrugam olajšala nekoliko seveda tudi takšna večja sredstva, s kakršnimi na primer niso razpolagale kmetijske zadruge na drugih področjih v Sloveniji.

Vkljub velikemu napredku hmeljarskih kmetijskih zadrug pa menim, da je bil napredek več ali manj enostranski!

Zapostavile so namreč razvoj zadržnih ekonomij in farm!

No, glede na sedanji akcijski plan bodo tudi — o tem sem povsem prepričan — hmeljarske kmetijske zadruge vsekakor še bolj napredovale ter zares in kaj kmalu postale prava in vsestranska žarišča nove, moderne družbene proizvodnje!

Kmetijske zadruge na področjih s starejšo tradicijo, zlasti v Savinjski dolini, pa čakajo zelo velike in odgovorne naloge v prihodnosti tudi glede na proizvodnjo hmelja! Čim prej se bodo namreč morale lotiti tudi problemov, ki so razvidni iz odgovora na prvo vprašanje, to se pravi, da bodo morale še bolj pospešiti modernizacijo in racionalizacijo in hkrati realizirati pocenitev proizvodnje hmelja!

Spričo dejstva, da so hmeljarske kmetijske zadruge zlagoma že kos zahtevni mehanizaciji proizvodnje, in da zmorejo s svojo strokovno delovno silo opraviti že precej posameznih faz v proizvodnji, predvsem pa, da uspevajo dosegati tako velike hektarske pridelke, kar hkrati pomeni, da so absolutni gospodarji najodločilnejših faz v proizvodnji hmelja, je njihova »KŽ« prvenstvena naloga v prihodnosti, vsekakor bolj kot naloga individualnih proizvajalcev hmelja, da stremé za tem, kako bi še povečale hektarski pridelok, kako bi uspelo doseči še boljše kakovost pridelka in kako bi hkrati še bolj zmanjšale proizvodne stroške!

Oglejmo si v tej zvezi statistične podatke o proizvodnih stroških hmelja na kmetijskih gospodarstvih Radlje in Založe-Šempeter ter statistične podatke o povprečnih proizvodnih stroških proizvodnje hmelja v obliki »Zadruge-kmet«! (Nadaljevanje teksta na naslednji, 3. strani!)

TABELA I:

Primerjava proizvodnih stroškov hmelja na 1 ha in 1 kg

Opis	Enota mere	KG RADLJE						KG ŠEMPETER				Kooperacija				
		Vsi nasadi				Od tega stari nasadi		znesek				znesek				
		količina	cena	na 1 ha	za 1 kg	količina	znesek	količina	cena	na 1 ha	za 1 kg	količina	cena	na 1 ha	za 1 kg	
Gnojila		—	—	29077	30,60	39278	26,00	—	—	159278	103,10	—	—	74674	55	
Zaščitna sredstva	kg	62	295	18281	18,80	76	25384	16,80	36	694	24988	16,30	85	587	49913	37
Ostali material	„	.	.	70543	73,00	.	101316	67,20	.	.	90907	59,30	.	.	153786	114
Vprega	ur	91	125	11375	11,80	194	24214	16,10	77	179	13797	9,00	111	52	5772	4
Mehanizacija	ur	34	800	27200	28,10	31	24936	16,50	62	1078	66839	43,60	85	1016	86336	64
Obdelava in sušenje	ur	977	80	78478	81,20	1623	129884	861,—	1288	80	103236	67,30	1394	92	129182	95
Obiranje	„	.	.	113917	117,70	.	177539	117,7	.	.	218453	142,5	.	.	194256	144
Amortizacija	„	.	.	39713	40,90	.	27409	18,20	.	.	42617	27,80	.	.	79591	59
Zavarovanje	„	.	.	49893	51,60	.	77813	51,60	.	.	87688	57,20	.	.	72846	54
Ostali stroški	„	.	.	100695	104,—	.	156943	104,10	.	.	133065	86,80	.	.	40470	30
Renta				—										30000	23	
A. Lastna cena (na ha in kg)				539272	557,70		784716	520,30			940803	613,70			916826	679
B. Lastna cena + del anuitet (na ha in kg)				625270	647,00		932388	618,00			1060836	692,00			1030636	764
C. Vrednost proizvodnje		967	645	623715		1508	972660		1533	715	1096095		1350	680	918000	
Č. Razlika (C — B)				— 1455	— 2		40272	29,—			35259	23,—				

PRIPOMBE K TABELI I. (Primerjava proizvodnih stroškov)

Podatki za posestvi Založe-Šempeter in Radlje ob Dravi so vzeti iz računovodstva teh posestev po cenah in zneskih, kot jih računovodstvu teh posestev izkazuje.

V nekaterih postavkah so precejšnje razlike v uporabljenih količinah in cenah.

Posamezna posestva različno zajemajo posamezne stroške po elementih lastne cene, ki jih navaja tabela I.

Zavoljo tega je večja primerljivost predvsem celotne lastne cene po hektaru in za kilogram!

Medtem ko je za posestvi Založe-Šempeter in Radlje ob Dravi izračunana lastna cena na podlagi dejanskih stroškov in dosežene proizvodnje, so za proizvodnjo v obliki »Zadruga-kmet« postavke navedene na podlagi predračuna, ki ustreza pridelku 1350 kg na hektar, in ki je bil osnova za določitev deleža proizvajalcev in kmetijske zadruga v odkupni ceni hmelja!

Precejšnja je razlika v uporabi gnojil za 1 kg pridelka! Na posestvu Radlje skoraj niso uporabljali (na starih hmeljiščih!) hlevskega gnoja in še tega so obračunali po 200 din za stot, medtem ko je posestvo Založe-Šempeter uporabilo znatne količine gnoja in ga zaračunalo po 400 din za stot!

V proizvodnji hmelja v obliki »Zadruga-kmet« je bil hlevski gnoj upoštevan po 300 din za stot.

Te razlike vsiljujejo vprašanje, kakšen naj bi bil optimalen odnos med uporabo gnojil in pridelkom ter sploh narekujejo čim bolj temeljito proučevanje proizvodnih stroškov hmelja!

Na družbenih kmetijskih posestvih so še zelo veliki ostali proizvodni stroški, ki prav gotovo predstavljajo rezervo za pocenitev proizvodnje hmelja!

Manjši ceni za traktorsko uro na družbenem kmetijskem posestvu Radlje v primerjavi s ceno na družbenem posestvu

Založe-Šempeter ter s ceno v proizvodni obliki »Zadruga-kmet« je vzrok: večje število ur, ki jih opravi traktor na družbenem kmetijskem posestvu Radlje v proizvodnem letu (nad 1500 ur!).

Kmetijsko posestvo Radlje izkazuje najnižjo lastno ceno in sicer 558 din, oziroma 647 din, če upoštevamo tisti del anuitet, ki ga ne moremo poravnati z amortizacijo.

Kmetijsko posestvo Založe-Šempeter je glede na lastno ceno nekje na sredini med lastnimi cenami na kmetijskem posestvu Radlje in lastnimi cenami v proizvodni obliki »Zadruga-kmet«!

Na izračun lastne cene je vplivala tudi struktura hmeljskih nasadov, ki je bila taka-le:

Razred	KG Radlje	KG Šempeter	kooperacija
I. letnik	22,6	9,1	18,3
II. letnik	35,0	27,4	23,0
Ostali nasadi	42,4	63,5	58,7
Skupaj	100,0	100,0	100,0

Struktura na družbenem posestvu Radlje je bila najneugodnejša, zaradi česar ima tudi manjši povprečni pridelok, izkazuje pa vendarle glede na lastno ceno najboljše rezultate!

Primerjava proizvodnih stroškov bi sicer morala biti narejena na podlagi večjega števila analiz, da bi mogli uporabljati boljše, verjetnejše in bolj prepričljive zaključke o optimalnih možnostih oblikovanja najnižje lastne cene, vendar že gornji podatki nakazujejo rezervo za zmanjšanje proizvodnih stroškov hmelja in za povečevanje rentabilnosti te proizvodnje!

(Nadaljevanje teksta z 2. strani!)

Poudarjam, da ne nameravam v tem intervjuju analizirati zgornjih podatkov v tabeli I.!

To bodo bolje preanalizirali zadrugi in delavski sveti ob ustrezni pomoči zadevnih izvedencev Inštituta za hmeljarstvo v Zalcu in lastnih strokovnjakov!

Za Vaše vprašanje moram glede na tabelo I. reči predvsem to-le:

Primerjave proizvodnih stroškov kažejo na precejšnje rezerve v proizvodnji hmelja na socialističnih gospodarstvih in nedvoumno opozarjajo, da je kooperacijska proizvodnja še vedno neracionalna in predraga; da ima pri sedanji stopnji hmeljarske proizvodnje največ pogojev za konkurenčni izvoz Kmetijsko posestvo Radlje, ki je ob relativno nizki polni lastni ceni doseglo tudi dobro kvaliteto hmelja! Od skupnih 21.379 kg pridelka suhega hmelja letnika 1959 je Kmetijsko posestvo Radlje pridelalo:

I. vrste	27,6%
II. vrste	44,2%
III. vrste	19,6%
IV. vrste	8,6%
Skupno:	100,0%

Znova poudarjam, da so pri vseh družbenih kmetijskih posestvih, predvsem pa pri kooperacijski proizvodnji hmelja še velike rezerve za nadaljnje zmanjševanje proizvodnih stroškov!

V tej zvezi naj opozorim zadrugne svete le na to-le:

Kmetijske zadruga imajo na primer še precejšnje rezerve v boljšem izkoriščanju strojev!

Zavoljo tega bo med drugim treba najti nadaljnje oblike kooperacije in vse stroje čim bolj vključiti v proizvodnjo zaradi pocenitve strojnih ur, kar pa hkrati seveda pomeni tudi pocenitev stroškov proizvodnje vsakega kilograma hmelja!

Glede na obstoječo hmeljarsko kooperacijo naj omenim, da precej podražuje polno lastno ceno za 1 kg tudi renta, ki jo kmetijske zadruga plačujejo svojemu kooperantu!

Menim, da bodo morali — takó zasebni hmeljarji, kakor tudi kmetijske zadruga! — na moč razmišljati in ustrezno ukrepati o upravičenosti razmeroma tako visoke rente, ki naj bi se praviloma plačevala le v tistih primerih, ko lastniki zasebnih posestev prenesejo gospodarjenje na določenih svojih površinah v upravljanje področne kmetijske zadruga!

Ker gre pri tem načinu kooperacije večidel za opravljanje servisnih del, saj hmeljarji sami gospodarijo na hmeljiščih, kmetijskim zadrugam pa plačujejo le usluge, je vprašanje, če takó plačevanje rente sploh spodbuja hmeljarja za čim večji in čim cenejši pridelok! Prav na tem pa mora sloneti spodbuda hmeljarjem!

VMEŠNA PRIPOMBA! KO SEM ZGORAJ POUJARIL, DA IMA DRUŽBENO KMETIJSKO POSESTVO RADLJE NAJVEČ POGOJEV ZA KONKURENČEN IZVOZ SUHEGA HMELJA, MORAM DODATI, DA VELJA TA POUJAREK TUDI ZA TISTO VEČINO NÁPREDNIH ZASEBNIH HMELJARJEV KOOPERANTOV, KI ŽE ZDAJ PORABLJAJO V PROIZVODNJI HMELJA MANJŠE PROIZVODNE STROŠKE, KOT JIH NAVAJA TABELA I.!

Pa nadaljujva z odgovorom na drugo vprašanje!

Prav gotovo bodo zadrugi sveti in delovni kolektivi razpravljali še o mnogih drugih možnostih, ki jih imajo za zmanjševanje proizvodnih stroškov hmelja! Na to jih bo namreč čedalje bolj navajala ekonomska korist in ni dvoma, da bodo našli mnogo možnosti in načinov za dosego racionalizacije proizvodnje hmelja, za takó zmanjševanje proizvodne cene, ki bo z njo moč konkurirati na svetovnem trgu!

Le v taki proizvodnji je po mojem mnenju moč najti tiste ekonomske rezerve, ki naj tudi v prihodnosti zadovoljujejo SKUPNE ekonomske koristi kmetijske zadruga in zasebnih proizvajalcev hmelja!

Le v tem primeru bodo hmeljarji mogli

dočakati »konjunkturnejša« leta na nezmanjšanih površinah hmeljišč!

Glede na gornjo primerjavo naj mimogrede še omenim, da so zanimivi tudi podatki o proizvodnih stroških hmelja na drugih družbenih kmetijskih posestvih izven Savinjske doline! Ti kažejo, da so se takó imenovana »doslej nehmeljarska področja« v kaj kratkem času usposobila za proizvodnjo hmelja in da ne zaostajajo za kaj dlje za hmeljarskimi področji s skoraj stoletno tradicijo tako glede na višino hektarskih pridelkov kakor tudi ne glede na kakovost pridelka, in da dosega približno takó proizvodnjo hmelja in raven polne lastne cene kot Kmetijsko posestvo Založe-Šempeter!

Pri naporih za zmanjševanje proizvodnih stroškov in povečevanje hektarskih pridelkov v hmeljiščih pa se zavoljo težav, ki so nujne pri tej nalogi, tu in tam čuje, da bodo hmeljarji v področjih s tradicijo opuščali proizvodnjo hmelja, ker jim bajé omogoča preusmeritev na proizvodnjo pšenice, koruze in krompirja večji dohodek!

Vemo, da je naš celoten gospodarski sistem zgrajen na spodbujanju vsakega posameznega proizvajalca in tako tudi hmeljarja! Prav zavoljo tega je le stežka moč verjeti, da je takó razpravljanje ekonomsko in tudi sicer upravičeno!

Oglejmo si v tej zvezi še tabelo II. z ustreznimi pripombami na strani 4!)

Preračunavanje o možnostih plačila za delo in verjetno doseženem dohodku pri proizvodnji pšenice, koruze in krompirja kažejo precej drugače! Prav ta preračunavanja nikakor ne kažejo, da bi bila zasebnim proizvajalcem hmelja, celo pri sedanjih cenah, zlasti pa ne ob obstoječih možnostih za povečanje produktivnosti, ekonomsko upravičena in potrebna preusmeritev v proizvodnjo manj intenzivnih kultur!

Tudi v tem primeru ne nameravam na drobno analizirati tabelo II. Zavoljo tega bom omenil le to-le:

Če bi torej proizvajalec hmelja prideloval na primer pšenico, in bi jo pridelal povprečno 40 q na ha, kar je mogoče in dosegljivo! (Nadaljevanje na strani 4., pod pripombami k tabeli II.!)

TABELA II:

Primerjava dohodkov proizvajalca na 1 ha v glavnih poljščinah

Opis	Mera	Pšenica (40 q na ha)			Koruza (55 q na ha)			Krompir (300 q na ha)			Hmelj (1350 kg na ha)		
		količina	vrednost	na kg	količina	vrednost	na kg	količina	vrednost	na kg	količina	vrednost	na kg
A. Proizvodni stroški													
Seme	kg	220	13.420		40	5.720		2500	73.750		—	—	
Umetna gnojila, zaščitna sredstva	„	1050	22.575		1050	21.525		710	18.675		1675	85.050	
Hlevski gnoj (à 300 din)	q	—	—		150	45.000		180	54.000		132	39.600	
Vprega (à 52 din)	ur	44	2.288		136	7.093		178	9.282		111	5.772	
Traktor (à 781 din)	„	30	23.430		16	12.496		17	13.277		85	66.385	
Ostale strojne storitve	„		10.000		—	—		—	—			80.937	
Ostali stroški			4.032		—	—		—	—			233.827	
Delo: lastno (à 74 din)	ur	158	11.692		525	38.850		373	27.602		1394	121.500	
tuje (obiranje hmelja)		—	—		—	—		—	—		—	194.249	
Renta		—	—		—	—		—	—		—	30.000	
Skupaj			87.437	20.—		130.684	21,2		196.586	6,50		857.320	635.—
B. Vrednost proizvodnje													
Glavni pridelek		q	40	128.000	32.—	55	165.000	30.—	Od tega proizvajalec:			480.571	364.—
								240	216.000	9.—			
								60	36.000	6.—			
C. Razlika (B — A)			40.563			34.316		Skupaj: 252.000			904.500	670.—	
Č. Vlaganje zadruga			73.457			39.741		55.414			47.180		
Akumulacija zadruga	kg	300	9.600		300	9.000		1000	9.000		—	—	
D. Dohodki proizvajalca			42.655			109.466		128.016			Nad 200.000		
(Delo, lasten material in razlika C, zmanjšana za akumulacijo zadruga)													

PRIPOMBE K TABELI II. (Primerjava dohodkov proizvajalca na hektar v glavnih poljščinah)

Namen te tabele je pokazati dohodek proizvajalca na 1 ha pri štiri kulturah! Vzeti so sorazmerno veliki pridelki na ha, ki pa so dosegljivi pri uporabi ustrezne agrotehnike in v kooperaciji s kmetijsko zadrugo!

Kot dohodek pod točko D so računani delo, lastni material, gnoj, in finančni rezultat (C), od katerega je odšteta akumulacija kmetijske zadruga za njeno sodelovanje v proizvodnji.

Podatki so vzeti iz osnov za kooperacijsko proizvodnjo na področju okraja Celje z nekaterimi korekturami. Tako je na primer traktorska ura računana za vse kulture po 781 din. (Povprečje iz družbenih posestev Slovenije) in delovna ura po 74 din.

V izračunu za krompir je s pridelkom 300 q/ha vzeta povprečna cena 9 din za jedilni in 6 din za krmilni krompir. Velik pridelek in cena 9 din ustrezata masovnim sortam krompirja, razumljivo, ob normalnih tržnih pogojih!

Za boljše sorte bi ob nujnem manjšem pridelku, na primer okoli 200 q/ha, znašala lastna cena 9 din za kg, in bi ob prodajni ceni 12 din znašala razlika (kot pod C v tabeli II.) 35.981 din in dohodek proizvajalca okoli 100.000 din na hektar.

Kljub velikim pridelkom v proizvodnji pšenice, koruze in krompirja ter kljub samo povprečnemu pridelku hmelja (1350 kg/ha) je dohodek proizvajalcev na 1 hektar od hmelja znatno večji, kakor so dohodki pri drugih poljščinah, to pomeni pri drugih poljskih posevkih.

Pri večjem hektarskem pridelku hmelja (od 1500 do 1900 kg/ha) pa bi bile razlike še bolj zaznavno večje in bi proizvajalec dosegel nad 300.000 din dohodka na hektar.

Obenem pa kaže tabela II. še na velike možnosti intenziviranja poljedelske proizvodnje, še posebej v primerih, v katerih kmetijska zadruga sodeluje v proizvodnji s strojnimi storitvami, z reprodukcijskim materialom itd.!

Če predpostavimo, da je za proizvajalca važen predvsem dohodek, ki ga prejme z enega hektara, potem kljub visokemu številu delovnih ur, ki jih zahteva napredna obdelava zemljišč, ostane ta proizvodnja najbolj privlačna (donosna) in to v obsegu, ki ustreza stanju delovne sile posameznega gospodarstva in tehnični usposobljenosti kmetijske zadruga ter nje-nega sodelovanja v proizvodnji!

(Nadaljevanje s strani 3!)

bi mogel realizirati za plačilo lastnega dela in vložen material ter za razliko med proizvodno in prodajno ceno pšenice skupno okoli 42.655 din na ha, pri koruzi pri povprečnem pridelku 55 q okoli 109.466 din in pri krompirju s povprečnim pridelkom 300 q na ha približno 128.016 din!

Te kalkulacije torej dokazujejo, da ne morejo popolno zaposljevati zasebnega proizvajalca ne pšenice ne koruze in ne krompir!

Posledica tega pa je, da ni mogoče realizirati tako velikega plačila, oziroma da ni

mogoče doseči tako velikega čistega dohodka, ki bi mogel skupno s plačilom dela nuditi toliko, kolikor morejo nuditi zasebnim hmeljarjem njihovo delo, njihov material in rento pri pridelovanju hmelja v proizvodni obliki »Zadruga-kmet«!

Če na primer zasebni hmeljar doseže na hektaru povprečen pridelek 1.350 kg hmelja, more realizirati mimo plačila za svoje delo in za delo članov družine 121.500 dinarjev še rento v višini 30.000 dinarjev, plačilo za uporabljen hlevski gnoj in plačilo za delo lastne vprege!

Skupaj torej na vsak hektar dobro obdelanega hmeljišča nad 200.000 dinarjev!

To pa bo uspel zasebni hmeljar realizirati le v sodelovanju s kmetijsko zadrugo, potem ko so poravnana vlaganja kmetijske zadruga!

Pri tem ni upoštevano tisto obiranje hmelja, ki ga eventualno opravijo člani družine!

Mimo samega materialnega učinka pa bi se bilo le stežka odločiti za primitivnejšo proizvodnjo tudi zavoljo tega, ker dandanes kmetijske zadruga že takó ali takó opravljajo večji del težaškega dela, da je prav

zavoljo tega moč **intenzivirati** proizvodnjo tudi na drugih zemljiških zasebnega kmečkega gospodarstva!

To se pravi, da morejo hmeljarji, ne da bi opuščali hmeljišča, začeti intenzivneje pridelovati tudi pšenico, koruzo in krompir! Le taka proizvodnja jim more nuditi večje proizvodne dosežke, kar pa hkrati pomeni tudi večje dohodke!

Na nesrečo pa gre to intenziviranje še zmeraj prepočasno in zavoljo tega menijo ponekod, da naj le tistih nekaj odstotkov obdelovalne zemlje, kolikor so jo bili zasebni lastniki zasadili s hmeljem, nudi dohodek za vse blagovne potrebe zasebnega kmečkega gospodarstva!

Glede na take nazore bi to pomenilo, da naj bo večji del obdelovalne zemlje zasebnega kmečkega gospodarstva namenjen le za samopreskrbo namesto, da bi tudi ta del posestva proizvajal kar največ tržnih presežkov in po njih dohodkov!

No, če hkrati takoj upoštevamo letošnjo načrtno nenehno rast števila goveje živine, moremo upravičeno pričakovati, da bomo pospešili določeno intenziviranje tudi na tistih površinah zasebnih kmečkih posestev, ki niso zasajene s hmeljem!

Zaključek vsega kaže, da je veliko več možnosti, da še izboljšamo pogoje za življenje na področju, kjer se ukvarjajo s pridelovanjem hmelja, ne da bi opuščali hmeljišča!

S tem hočem poudariti, da je treba modernizirati, nenehno izboljševati vso kmetijsko proizvodnjo, da morajo kmetijske zadruge še bolj pospešiti racionalizacijo proizvodnje, in da morajo zasebni hmeljarji ne le v hmeljišjih, marveč na vseh svojih obdelovalnih zemljiških, torej pri pridelovanju vseh kultur, še hitreje in bolj učinkovito napredovati!

Prepričan sem, da bodo vsi hmeljarji v tej smeri tudi v prihodnosti izpopolnjevali svojo proizvodnjo in na moč prispevali s tem nenehnemu izpopolnjevanju proizvodne oblike »Zadruga-kmet«!

Povsem razumljivo pa je tudi, da bodo nekateri novi hmeljarji, ki imajo le majhne in raztresene parcele hmeljišča, na katerih je pridelovanje hmelja neracionalno in zlasti veliko breme za kmetijsko zadrugo, tudi opustili taka hmeljišča, kajti na takih njivah pač sploh ni moč razvijati racionalne in rentabilne proizvodnje!

III. VPRAŠANJE: Z Odlokom Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, objavljenem v Uradnem listu št. 41/59, z dne 30. decembra 1959, je predpisan prometni davek, ki ga plačujejo individualni proizvajalci za vso količino v letu 1959 predvidenega hmelja.

Kakšen namen ima predpis prometnega davka in kakšni so bili vzroki, da je bil davek predpisan šele konec decembra 1959?

ODGOVOR: Splošno je znano, da se s predpisom vsakega davka, pa tudi prometnega davka na hmelj, odreja določeni odnosi med družbo in posameznimi proizvajalci!

V našem gospodarskem sistemu plačuje mimo tega, da ustvarja večji del akumulacije, ki z njo gradimo socialistično družbo, davek tudi vsak delavec, plačujejo pa ga tudi kmetje, nameščenci in drugi!

Prav tako je znano, da je na primer dohodnina, pa tudi prometni davek na hmelj, važen instrument reguliranja blagovno-dennarnih odnosov med mestom in vasjo!

Ne bom se na tem mestu spuščal v razpravljanje, kako majhni so prispevki, ki jih daje kmetijstvo za zgraditev naše socialistične družbe! Ta, relativno majhen prispevek izvira pač iz neracionalne drobnoblagovne proizvodnje, ki sploh ni sposobna ustvariti kaj večje akumulacije!

Tudi ne nameravam govoriti o vzrokih za tako stanje kmetijske proizvodnje, ker smo jo pač podedovali od stare Jugoslavije! Naša skupna naloga, naloga družbe in posameznih kmečkih proizvajalcev, je, da kmetijsko proizvodnjo moderniziramo in da jo usposobimo za ustvarjanje akumulacije, da bo tako tudi sposobna prispevati k skupnim potrebam, vsaj v določenem, ustreznem sorazmerju s

prispevki, ki jih daje za izgradnjo socialistične družbe **delavski razred!** Tako kmetijstvo bo hkrati omogočalo tudi boljše življenjske pogoje neposrednim proizvajalcem!

No, ostanimo pri prvašanju!
Nekateri namreč razumejo predpisovanje prometnega davka na hmelj kot nekako **dodatno davščino**, ki jo mora prenašati le proizvodnja hmelja!

V resnici pa temu ni tako!
S sistemom katastrskega dohodka, ki je uredil osnovne odnose v obdavčevanju kmečkega prebivalstva, se je med samim izračunavanjem katastrskega dohodka izhajalo iz **povprečnega plodoreda**, to je kultur, ki jih navadno goje pri nas!

Zavoljo tega hmelja z njegovim katastrskim dohodkom sploh niso upoštevali in tudi ni vračunan v masi katastrskega dohodka! Namesto katastrskega dohodka hmelja je vzeti za omenjeni izračun kot osnova katastrski dohodek, ki ga daje pridelek koruze!

To pomeni, da je za okoli 2.000 ha hmelja, kolikor približno imajo hmeljišč privatni hmeljarji, obračunan v katastrski dohodek pridelek koruze, in s tem povprečen katastrski dohodek 50.000 na ha! To pomeni, da je torej 2.000 ha obremenjenih s katastrskim dohodkom po 50.000 din!

Tako znaša vsota katastrskega dohodka za vsa zasebna hmeljišča 100 milijonov dinarjev!

Če upoštevamo, da plačajo zasebni hmeljarji na primer 40%-ov dohodnine in občinskih doklad, pomeni, da so obremenjeni na račun koruze (pridelujejo pa hmelj!) s približno 40 milijonov dinarjev dohodnine in doklad!

Dejanski katastrski dohodek za vsak kilogram hmelja pa znaša povprečno — po odbitku storitev in reprodukcijskega materiala, ki ga v hmeljarsko proizvodnjo vlaga kmetijska zadruga, in če računamo, da se na ha pridelala 1.500 kg hmelja — po povprečno 300 din, ki jih prejme kmet za kilogram hmelja (za svoje delo, sušenje, gnoj in vprego) 1.500 kg krat 300 din, to je 390.000 din katastrskega dohodka!

Če vzamemo v obzir, da se prideluje hmelj v privatnem sektorju na površini 2000 ha, moramo torej pomnožiti 2.000 krat 390.000 dinarjev! Tako bi torej dobili **realno mašo katastrskega dohodka**, ki bi znašala 780 milijonov dinarjev, ne pa 100 milijonov, kot je računani pri našem načinu katastrskega dohodka!

Četudi v tem primeru računamo, da znaša stopnja dohodnine in občinskih doklad na hmeljarskem področju 40%-ov, bi znašala dejanska dohodnina ne 40 milijonov dinarjev, ampak okoli 312 milijonov dinarjev! To se pravi: okoli 270 milijonov več, kot se dejansko tudi plačuje!

Že samo to dejstvo ne govori o nekem **nadpovprečnem obdavčevanju**, marveč dokazuje, da je naša skupnost prav zavoljo tega, ker je bila in je še zainteresirana na hitri obnovi hmeljarstva, pridelovanja tobaka in bombaža, pridelovalce teh kultur stavila v **stimulativnejši**, celo nekoliko v **privilegiran položaj!**

Prav zavoljo takega načina izračunavanja katastrskega dohodka so bile pooblašene ljudske republike — v prihodnosti pa bodo pooblašeni okrajni ljudski odbori —, da zaradi **izravnave obdavčitve** z ostalimi kmečkimi prebivalci predpisujejo prometni davek na omenjene in še na nekatere druge kulture.

Naš letošnji predpis prometnega davka je, upoštevajoč stanje na svetovnem trgu, prizadevanje kmetijskih zadrug in hmeljarjev za nadaljnji napredek hmeljarstva, ki bo prav gotovo uresničen v prihodnjih letih, predpisal za 1 kg le 30 din prometnega davka.

Predpisan prometni davek torej pomeni obremenitev pridelovalcev hmelja z okoli 100 milijonov dinarjev. To pomeni, da ob takó predpisanem prometnem davku in sicer plačani dohodnini, pridelovalci hmelja še zmeraj ne morejo govoriti o prevelikem obdavčenju hmelja!

Nasprotno! Prav zavoljo tega bodo plačali manj, kakor bi plačali, če bi bil za osnovo

vzet realni katastrski dohodek od hmelja! To pomeni, da je še nadalje potrebna stimulacija za napredek in razvoj hmeljarstva!

Da je temu tako, kažejo letošnji obračuni, saj morajo vsi proizvajalci, ki zares **obvladajo** hmeljarsko proizvodnjo, in ki so dosegli velike hektarske pridelke ter dobro kakovost, sami ugotoviti, da bodo vkljub plačilu prometnega davka realizirali precejšnje dohodke in sicer v sorazmerju z njihovim deležem v večji proizvodnji!

Zavoljo tega verjamem, da se delovni hmeljarji prav dobro zavedajo tudi vseh **drugih koristi**, ki jih jim je prinesla letošnja kooperacija! Maloštevilni so tisti, ki ne bi vedeli, da jim je, ob tako **neugodnih vremenskih razmerah** relativno **takó velik**, celo **rekorden** pridelek obvarovala predvsem kmetijska zadruga s svojo dobro organizirano, na **družbenih proizvodnih sredstvih slonečo zaščitno službo**, in da jim le **nadaljnje izpopolnjevanje kooperacije** lahko pripomore, da bo hektarski pridelek še **večji**, pridelovanje **cenejše**, storilnost **večja**, ter da se bodo prav zavoljo tega tudi **povečali dohodki** samih hmeljarjev!

Morda se bo čudno slišalo, če bom dejal, da leži glavni vzrok za takó pozno izdan predpis o prometnem davku na samih **hmeljarskih organizacijah!** Prav zaradi zavarovanja ekonomskih interesov za nadaljnji razvoj hmeljarstva so bile **pred** izdajo predpisa potrebne natančne ugotovitve o pridelanih količinah hmelja!

Glede na dejstvo, da smo mogli oceniti pridelek hmelja letnika 1959 na okoli 3.600 ton šele v **drugi polovici decembra** (kot vemo, pa znaša definitivni pridelek 4.000 ton!), sploh ni bilo moč prej ugotoviti primerne zneska, ki naj ga zajame prometni davek!

Naj mimogrede še omenim, da so hmeljarske organizacije **med** obiranjem hmelja ocenjevale letino le v višini 3.000 ton, da se je nato z vsakim mesecem cenitev večala za kakih 100 ton navzgor, kljub vsemu temu pa ni zmogla pravočasno oceniti **dejanske realizacije!** V prihodnosti bo prav gotovo treba pravilno organizirati službo ocenjevanja letine in zagotoviti pravilno ocenitev letine do zaključka obiranja!

S tem bi tudi odpadle določene nevedčnosti, ki jih pač lahko povzroči vsak zaka-sneli predpis!

Jože Jelovšek, napredni hmeljar iz Petrovc

K 60. obletnici rojstva iskreno čestitajo in žele vso srečo v prihodnosti s hkratnim javnim priznanjem in z zahvalo za njegovo doslejšnje nadse požrtvovalno in uspešno udejstvovanje na vodilnih mestih v raznih družbenih, zlasti pa hmeljarskih organizacijah hmeljarji Savinjske doline.

Inž.
Lojze Kač

Nekaj nasvetov za utrditev hmeljskih žičnic

Že lani smo v juliju pisмено obvestili uprave vseh kmetijskih zadrug in kmetijskih gospodarstev o zelo veliki verjetnosti, da se bo nekaj neustreznih žičnic zrušilo! Vse pristojne činitelje in prizadete smo večkrat opozarjali na takojšnja popravila, med osebnimi pregledi, pisмено in tudi po RADIU Ljubljana.

In res! Kaj kmalu so dejstva bila nepovrgljiv dokaz, da so bile naše slutnje povsem utemeljene! Še pred obiranjem se je namreč nekaj žičnic zrušilo! Mnoge žičnice so sicer še vzdržale, vendar so se že zelo nagnile! Vzdržale so zlasti tiste žičnice, ki smo jih »za prvo silo« (provizorično) zvezali ali podprli s pomožnimi drogovi.

Starejše žičnice zahtevajo pravzaprav vsako leto nekaj popravil!

Že zgolj dejstvo, da je bil lani (1959) hektarski pridelek tolikšen, kolikršnega doslej zgodovina našega hmeljarstva še ne pozna, zavoljo česar so bile domala vse žičnice le preveč obremenjene, nekako **terja** od nas, da letos vse žičnice temeljito pregledamo! Še več! Taisto dejstvo zahteva od nas, da vse morebitne okvare takoj in povsem popravimo, čim bo vreme le dopuščalo!

Izogrnimo se verjetnosti, da bomo še le razmišljali o delu, ko bo treba že začeti! Zavoljo tega že zdaj **razvrstimo** opravke, ki jih bomo morali izvršiti, čim bo vreme omogočalo kopanje jam in sploh delo na njivah!

Največ bomo imeli opravka pač s tistimi žičnicami, ki smo jih bili zgradili v proizvodnem letu 1957/58, oziroma v jeseni 1958 z uvoženim materialom!

Zakaj prav s temi žičnicami?

Izkušnje so nam namreč pokazale, da **uvožena, pocinkana žica** sploh ne ustreza svojim nalogam, da je le **prekrhka**, zavoljo česar se le prerada pretrga, čim bi morala prenesti večjo obremenitev! Nič čudnega torej, če se je skoraj večji del teh žičnic zrušil!

Kakor vselej in povsod, tako pač tudi v tem primeru izjeme le potrjujejo pravilo!

Nič več ne odlašajmo, marveč **takoj** stopimo k žičnici, ki smo jo bili zgradili z **uvoženim, pocinkanim materialom**, in že zdaj — vsaj v mislih! — razvrstimo vsa neobhodna dela v časovnem zaporedju!

Kako popravljamo žičnice, zgrajene z uvoženim, pocinkanim materialom?

Popraviti, oziroma urediti moramo predvsem neustrezne žice, to je prečne nosilne žice in sidrne žice! Zamenjati jih moramo z žicami, ki so jih izdelale jeseniške tovarne, »JE 37«!

Popraviti pa moramo tudi ukop poševnih drogovi! Razdalja od mesta, kjer so ukopani poševni drogovi, do zemeljskih sider znaša sedaj samo 2 (dva) metra! Glede na nosilnost žične konstrukcije je — po naših izkušnjah! — razdalja dveh metrov le **premajna**! Razdaljo bomo morali povečati vsaj na 4 (štiri) metre!

Kjer so zemeljska sidra ukopana dovolj globoko in lani (1959) niso popustila, **bomo** predstavljali poševne drogove, ker bomo z njimi imeli manj truda in delo bomo hitreje opravili!

Kako se bomo lotili dela?

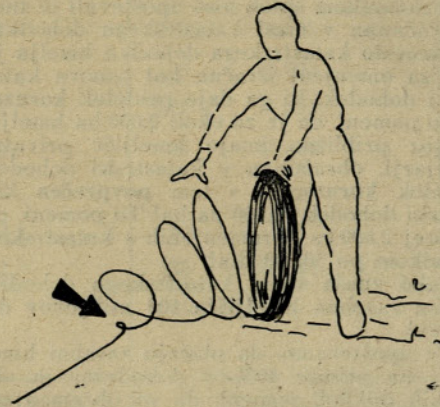
Najprej bomo izkopali nove jame v sosednji notranji vrsti! Zatem bomo odvili spojko in osvobodili sidrne žice, ki jih moramo zamenjati zaradi neustreznega materiala. Nato bomo izvlekli poševni drog z vitlom (svintoc) na površino zemlje, na gladko in dovolj debelo (močno) desko! Deska mora biti gladka, da bo poševni drog mogel zdrsniti po njej! Desko položimo proti sosednji, na novo izkopani jami! S poveljem »Ho-ruk«! bomo mogli že tako poševni drog še bolj spodnesti in ga namestiti v jamo, ki je oddaljena od zemeljskega sidra 4 (štiri) metre!

Ko smo tako prestavili vnaprej določeno število poševnih drogovi, zamenjajmo na

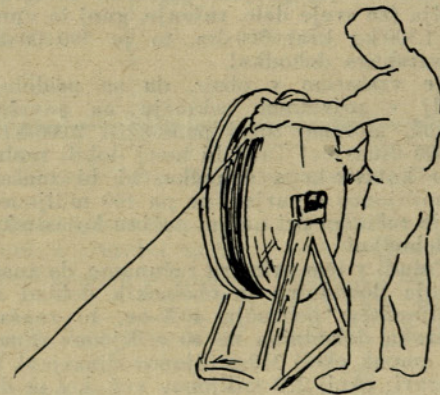
vrhu droga prečne, doslej le **dvojne** nosilne žice, s **trojnimi** žicami, (s premerom 6 mm!), ki pa naj bodo izdelek jeseniških tovarn!

Na moč pa moramo takoj poudariti, da v nobenem primeru ne smemo predstavljati vseh drogovi hkrati, ker se nam more žičnica medtem kaj rada zrušiti!

Novo, **trojne** prečne žice morajo biti toliko daljše od starih, **dvojnih**, da se bodo te nove, **trojne** žice med poševnimi in pokončnim drogovi nekako »povesile« (v obliki navzdol obrnjenega loka) za 25 cm! Še le zdaj

Napačno odvijanje žice! Odvijanje in napanjanje žice s traktorjem ni preveč priporočljivo, ker s traktorjem žico pretegemo in jo zaradi prehitre vožnje tudi ne moremo vedno pravilno odviti! Pri odvijanju žice s traktorjem nastane kaj rada tako imenovana »krtica« = zavoje, ki ga s silo nategnemo. Na takem raztegnjenem mestu se nam žica pozneje prav gotovo pretrga!

Pravilno odvijanje žičnega kolobarja!

odstranimo nosilno žico iz neustreznega materiala, tako, da se bodo vse podolžne žice naslonile na novo montirano prečno nosilno žico!

Staro nosilno žico pa spet namestimo nad podolžnimi žicami zavoljo tega, da bo v bodoče povezovala drogove, ker so vse nove nosilne žice napeljene z ustreznim »povešenjem«. Povezovalne žice med pokončnim in poševnim drogovi moramo za toliko skrajšati, da bo vrh poševnega droga natančno nad zunanjo sosednjo vrsto hmelja!

Ko smo tako popravili poševne drogove ter uredili z nosilnimi in povezovalnimi žicami žično streho na eni strani poševnih drogovi, zamenjamo takoj tudi sidrne žice! Zanje bomo uporabili tudi **trojno** žico s premerom 6 mm in vsako peto sidro najprej nalahno pritrdili!

S takim pritrditvijo bomo zavarovali ves sistem tako, da se nam med popraviljem ne bo zrušil!

Ko smo po takem vrstnem redu zamenjali žice v prvem polju med poševnimi in pokončnimi drogovi, začnimo zamenjavati tudi žice na sosednjih poljih med pokončnimi drogovi!

Tako bomo prišli na drugo stran njive spet do poševnih drogovi. Tudi zanje moramo izkopati nove jame in jih premestiti za 2 (dva) metra v sosednjo notranjo vrsto!

Tudi na tem kraju hmeljišča zamenjamo sidrne žice in jih tu in tam nalahno pritrdimo! Še na koncih hmeljišča, ob krajši strani, postavimo poševne drogove z razdaljo 4 (štiri) metrov od sidra!

Za sidrne žice uporabimo na koncih hmeljišča 6 (šest) žic s premerom 6 mm!

Prav tako vzamemo 6 (šest) sidrnih žic pri vogalnih stebrih!

Če smo se natančno držali gornjih navodil, se bodo vse na novo vstavljene žice ustrezno »povesile« (v obliki navzdol obrnjenega loka)!

S povezovalnimi žicami pa spet pri utrjevanju (fiksiranju) sidrnih žic natančno uravnomo vertikalne in poševne drogove!

Ker so se prečne nosilne žice »povesile«, moramo na nje pritrditi podolžne nosilne žice na vsakem križišču!

Za pritrdjevanje uporabljajmo dvomilimetrsko žico!

Vse kmetijske zadruge in vsa kmetijska gospodarstva, ki so zgradila žičnice z uvoženim, pocinkanim materialom, naj začno dovolj zgodaj popravljati žičnice!

Strojno obdelovanje in škropljenje hmelja zahtevata največjo vestnost pri teh popravilih!

Vestno delo pa zahteva spet določen čas!

Vsa popravila morajo natančno izvesti in takoj začeti izvajati zlasti tista gospodarstva, ki imajo nova hmeljišča s površinami 5, oz. 10 ha, ker bodo za popravilo potrebovali precej časa in je nevarnost, da jih bo rast hmelja prehitela!

Vse žičnice, ki smo jih bili zgradili že pred leti, so sicer lani tudi precej popustile, so pa vendarle vzdržale, ker smo jih nenehno in sproti popravljali.

Prve žičnice smo postavljali že leta 1952. Te žičnice moramo nekako že šteti med stare, to pomeni, med take, ki zahtevajo popravila kar vsako leto!

Te žičnice niso postavljene v skladu z zahtevami statičnega računa, marveč izključno na podlagi večletnih in preverjenih izkušenj, tako, kakor je narekovala praksa domala po vsej Evropi!

Porodilo se je neogibno vprašanje!

Zakaj doslej še nihče, v domačih in tudi v tistih strokovnih tujih publikacijah, ki so nam dosegljive, ni objavil statičnega računa za hmeljske žičnice?

Na tako vprašanje ne moremo odgovoriti s prepričljivimi razlagami vzrokov, marveč le z domnevo, da je vzrok javnemu molku glede na statični račun za hmeljske žičnice, nemara dejstvo, oziroma neogibna posledica: **Gradnja hmeljskih žičnic v skladu z zahtevami statičnega računa bi terjala pač precej večje stroške, kot jih zahteva gradnja zgolj na podlagi izkušenj!**

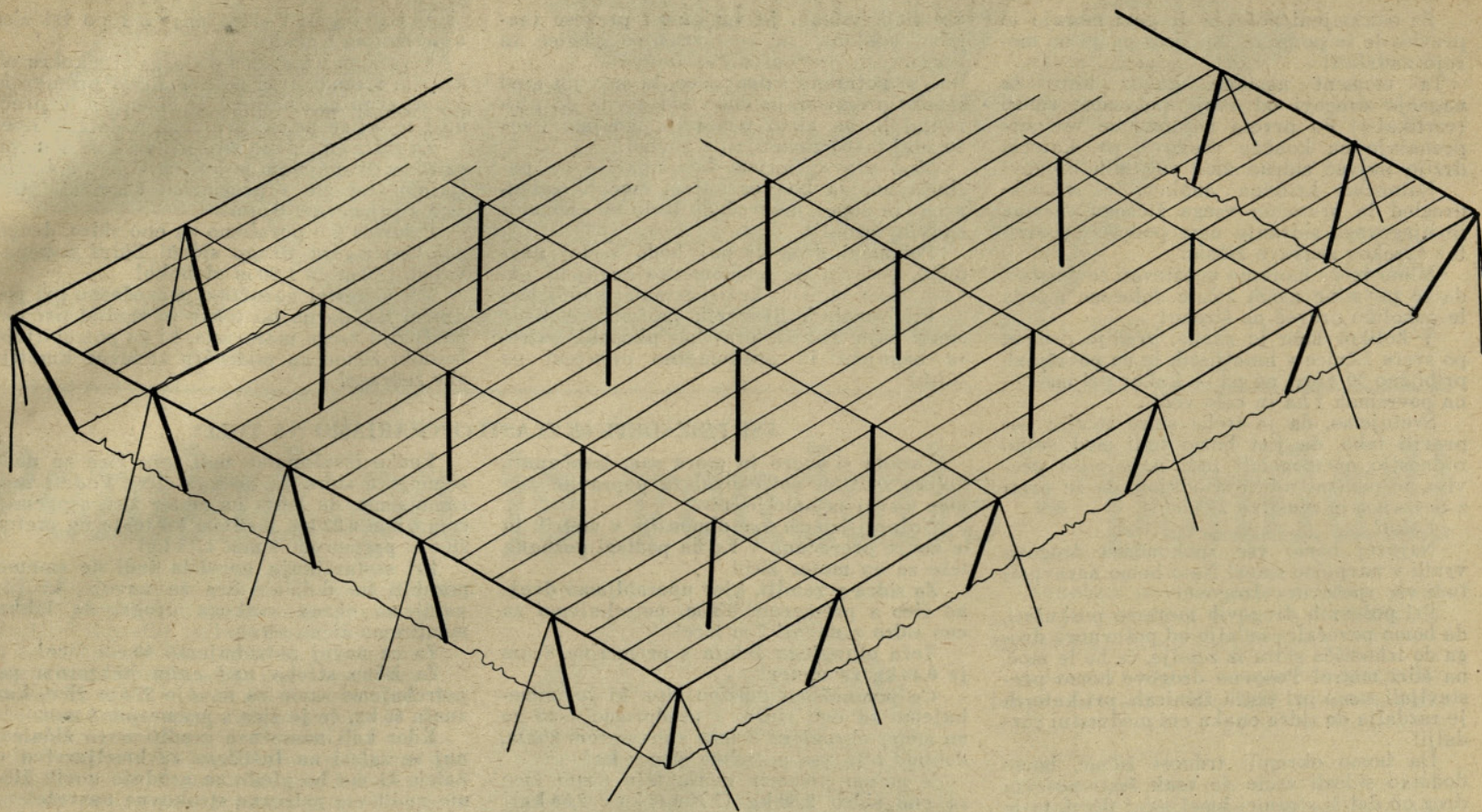
Naša praksa je pokazala, da znašajo stroški za drogove in žico za žičnico ter za postavitev na enem hektaru po dosedanem načinu 660.500 din, medtem ko bi stroški za gradnjo žičnice na enaki površini (1 ha) v skladu z zahtevami statičnega računa z enakim materialom znašali 820.000 dinarjev!

Razlika med stroški postavljanja žičnice na 1 ha znaša torej 159.500 din. Ali izraženo v odstotkih: gradnja žičnice na 1 ha v skladu z zahtevami statičnega računa bi se **podražila** za 24,13% v primerjavi s stroški po dosedanem (izkustvenem) načinu!

Odgovor na vprašanje, ali dopušča sedanja situacija na svetovnem tržišču hmelja gradnjo hmeljskih žičnic v skladu z zahtevami statičnega računa, prepuščamo gospodarskim analitikom v proizvodnji hmelja.

Kako popravljamo starejše žične nasade?

Vse starejše žičnice bomo morali popravljati pač po izkušnjah, ki smo si jih nabrali od leta do leta!

Prikaz na vsakem šestem poševnem drogu s sidrom popravljene okrepljene žičnice (pri starejših žičnicah!)

Mnenja smo, da se je večji del žičnic zrušil tudi zaradi napake pri postavljanju, ki zahteva neogibno največjo natančnost!

Zahodnonemški in češkoslovaški časniki (strokovne in siceršnje publikacije) poročajo vsako pomlad, da so žičnice že popravili, pa tudi med letom prizadeti proizvajalci hmelja javno priznavajo v teh časnikih, da jim je neurje tu in tam porušilo kako žičnico, vkljub temu, da so pri postavljanju izpolnili vse zahteve zadevnih strokovnjakov, in vkljub temu, da so te žičnice sproti popravljali, čim so zapazili le najmanjšo okvaro!

Kaj smo pri nas opazili pri zrušenih žičnicah?

Kaj je nemara najprej popustilo? Takole!

Glavni vzrok zrušitvi tistih starejših žičnic, ki pri njihovi gradnji še nismo bili uporabili pocinkane, uvožene žice, je nedvomno: prevesa!

Kaj naj pomeni beseda »prevesa«?

Preveso smo najprej opazili na sredini žičnega omrežja. Prevesa se je hkrati z rastjo hmelja čedalje bolj in bolj večal! Povsem razumljivo, kajti teža rastoče hmeljeve rastline je vse do obiranja večja in večja, včasih naraste kar čez noč do tolike sile, da povzroči preveso, oziroma celo zrušitev (žičnice).

Da je teža hmeljeve rastline (mase) rasla zlasti med deževjem, je prav tako ne le verjetno marveč nujna posledica, kajti teži ra-

stoče rastline se je priključevala še teža padavin (dežja)!

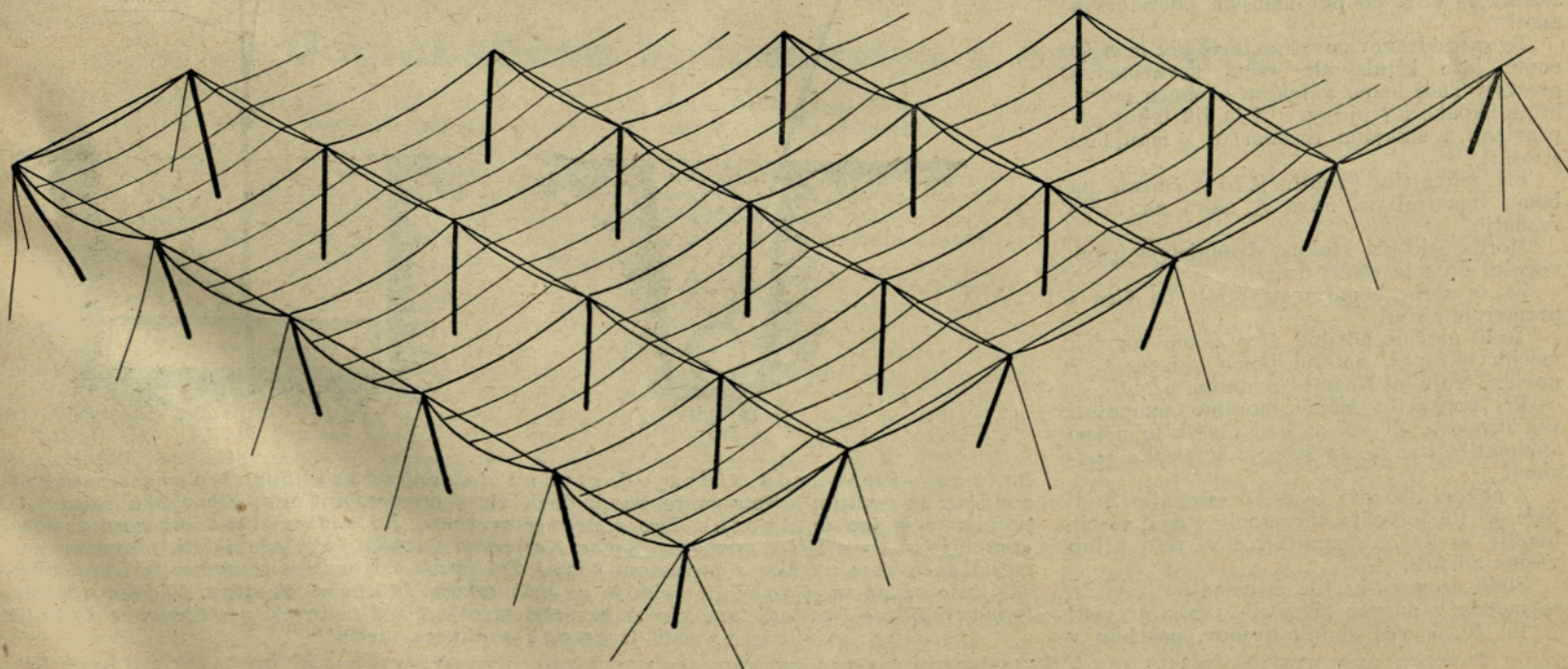
Te naše trditve potrjuje dejstvo, da se je največ žičnic zrušilo prav med deževjem!

Vse prizadete opozarjamo tudi na naše ugotovitve, da je vselej popustila žica na enem vogalnih sider!

Vsa sidra ob daljši stranici hmeljišča so vzdržala!

Zakaj je popustilo samo vogelno sidro?

Poudarimo le prvo ugotovitev, da so sidra ob krajši stranici hmeljišča držala samo težo zelene mase hmelja! Te sile previse torej ta sidra niso mogla zdržati, ker so ukopana samo »za prvo silo«, oziroma ta sidra niso mogla zdržati teže, ki se je pojavila v prečni nosilni žici!

Prikaz popravljene žičnice, ki je postavljena iz neustreznega materiala! Naznačeni loki so iz žice »J 37«, ki jo izdeluje tovarna na Jesenicah.

Že odklonjeni poševni drogovi morajo to previso le še povečati, nikakor pa je ne morejo zadržati!

Ta moment nastane, kakor hitro se nagnejo drogovi od svoje pokončne smeri (vertikale)! Po prvem odklonu se vse sile prenašajo na končne drogove, pri katerih držijo največ sidrne žice vokalnih drogovi!

Natančna kritična analiza, vsestranski pregled in preračun vsega žičnega sistema in njegovega sidranja nam podpre ugotovitev vzrokov zrušitve žičnice!

Mimo vsega moramo upoštevati še dejstvo, da so površine naših žičnic določene morda le nekoliko preveč na široko!

V kolikor nam je znano, gradijo drugod po svetu žičnice v hmeljiščih le na površinah približno 50 arov, ne pa — kakor pri nas! — na površinah 1 ha in celo več!

Svetujemo, da je treba stare žičnice popraviti tako, da jim bomo tudi med polno rodnostjo onemogočili tudi najmanjšo previso, to pomeni tolikšen odklon, da že preti z nevarnostjo zrušitve žičnice!

Kako?

Najprej bomo vse »pokončne« drogove vrnili v navpično smer! Nato bomo naravnali tudi vse »poševne« drogove!

Pri poševnih drogovih moramo poskušati, da bomo povečali razdaljo od poševnega droga do izhodišča sidra iz zemlje, če bo le moč, na štiri metre! Poševne drogove bomo predstavljali samo pri tistih žičnicah, pri katerih je razdalja do sidra enaka eni medvrstni razdalji!

Da bomo okrepili trdnost žičnic, bomo dodatno sidrali samo še vsak šesti poševni drog ob daljši stranici hmeljišča! (Prvi, to je vogalni drog pri tem štetju je všteti, kar je razvidno iz risbe!)

Sidro, ki je že ukopano, in pri katerem so žice že pretegnjene, bomo pustili v zemlji!

4,35 m izven poševnega droga, v razdalji 4,70 m drugo od druge pa bomo izkopali dve novi sidrni jami!

Sidra iz teh jam bosta vezala poševni drog v obliki Λ in tako precej prispevali k trdnosti (stabilnosti) žičnic!

V primeru, ko bo teža hmeljeve mase med rastjo le pretela, da bo žičnico prevesila, to je nagnila v stran, bomo to preveso tudi takoj opazili. Obe dodatni sidri v obliki Λ morata biti vedno napeti!

Kadar bomo opazili, da je eno od teh dveh sider popustilo, se moramo zavedati, da je treba žičnico spet vrniti v navpično smer (v vertikalo)!

Tako, takojšnje popravilo nam bo zlasti koristilo med rastjo hmelja in v primeru nevarnejših neviht!

S to »rekonstrukcijo« starih žičnic bomo doslejšnje hektarske površine le nekako pre sidrali na štiri do pet manjših površinskih enot!

Te »presidrane« površine bodo kot manjše enote lažje kljubovale vsem nevarnostim prewise! Tudi bomo v takem primeru morebitne napake hitreje opazili in jih takoj popravljali z manjšim trudom in z manjšimi stroški!

Pri trdnejših (stabilnejših) žičnicah pa bomo vstavljali za nova Λ sidra na večje razdalje.

Morda celo pri vsakem dvanajstem (prvi, vogalni drog je všteti) drogu!

Za ta sidra bomo uporabljali tri žice s premerom 6 mm!

Tudi prečne nosilne žice bomo na teh mestih okrepili, da jih bomo zamenjali z novimi, trojnimi žicami premerom 6 mm!

Pri popravilu žičnic moramo zamenjati vse drogove, ki so se lani (1959) le delno »nalomili«, kar pa za zdaj le še stežka opazimo!

Z novimi drogovi je treba zamenjati tudi tiste, ki jih je večja obremenitev med rastjo hmelja »zvila«, »upognila«, a so teža kljub vsemu zdržali!

Slabi drogovi, ki jih obremenitev »zviže«, so morda v največ primerih vzrok previsil! In, če je več slabih drogov, posebno v

obrobnih vrstah, je verjetnost prevese (nagiba, odklona) in celo zrušitve žičnice še večja.

Vse potrgane sidrne žice, ki smo jih med lansko proizvodnjo dobo (od aprila do obiranja) le na hitro popravili, moramo letos že zdaj takoj zamenjati z novimi!

Med uravnavanjem konstrukcije ne poskušajmo, da bo ves sistem močno »zategnjen« in napet, marveč, da bodo vsi elementi enakih razdalj!

Pokončni drogovi naj bodo vselej navpični, poševni pa enakomerno nagnjeni navzven, tako tudi ob krajših stranici hmeljišča!

Pri vogalnih drogovih pazimo, da bodo zares najmočnejši, pravilno ukopani, oziroma nagnjeni in enakomerno pritrjeni na sidra!

VSE PRIZADETE ŠE ZLASTI OPOZARJAMO NA TOLE:

Vsakdo si more in mora sam izračunati, koliko žice bo potreboval za popravilo žičnice v svojem hmeljišču!

Najprej izmeri vse dimenzije v metrih in te metre preračuna v kg na podlagi poznane teže za en meter žice!

Za sidra v zemlji, kjer uporabljamo dvojno žico s premerom 8 mm, potrebujemo za eno sidro z navoji 7 m žice!

Teža okroglega železa s premerom 8 mm je 0,40 kg za meter!

Če pomnožimo dolžino žice, ki jo potrebujemo za eno sidro, s predpisano težo za en meter okroglega železa s premerom 8 mm, dobimo težo vse potrebne žice v kg!

V našem primeru znaša teža 8 mm žice za eno sidro 2,80 kg ($7 \times 0,40 \text{ kg} = 2,80 \text{ kg}$)!

Vsako vogalno sidro naj ima po tri žice s premerom 6 mm!

V vsakem hmeljišču dodajmo vsekakor ob krajših stranici še po dve žici s premerom 6 mm; za primer namreč, če bi popustile prečne žice, ki so nanje pritrjene podolžne žice!

Za sidra in sidrno žico pri vsakem šestem, oziroma dvanajstem poševnem drogu uporabljajmo šest žic s premerom 6 mm ali štiri žice s premerom 8 mm!

Polovico žic porabimo za eno sidro, drugo polovico pa za drugo sidro! Sidra zakopavajmo 1,50 m do 1,80 m globoko!

Ves material naročimo pravočasno pri področni KZ, da ne bo težav in zamud pri nabavljanju vsega materiala, ki ga potrebujejo lastniki žičnic na področju zadevne kmetijske zadruge!

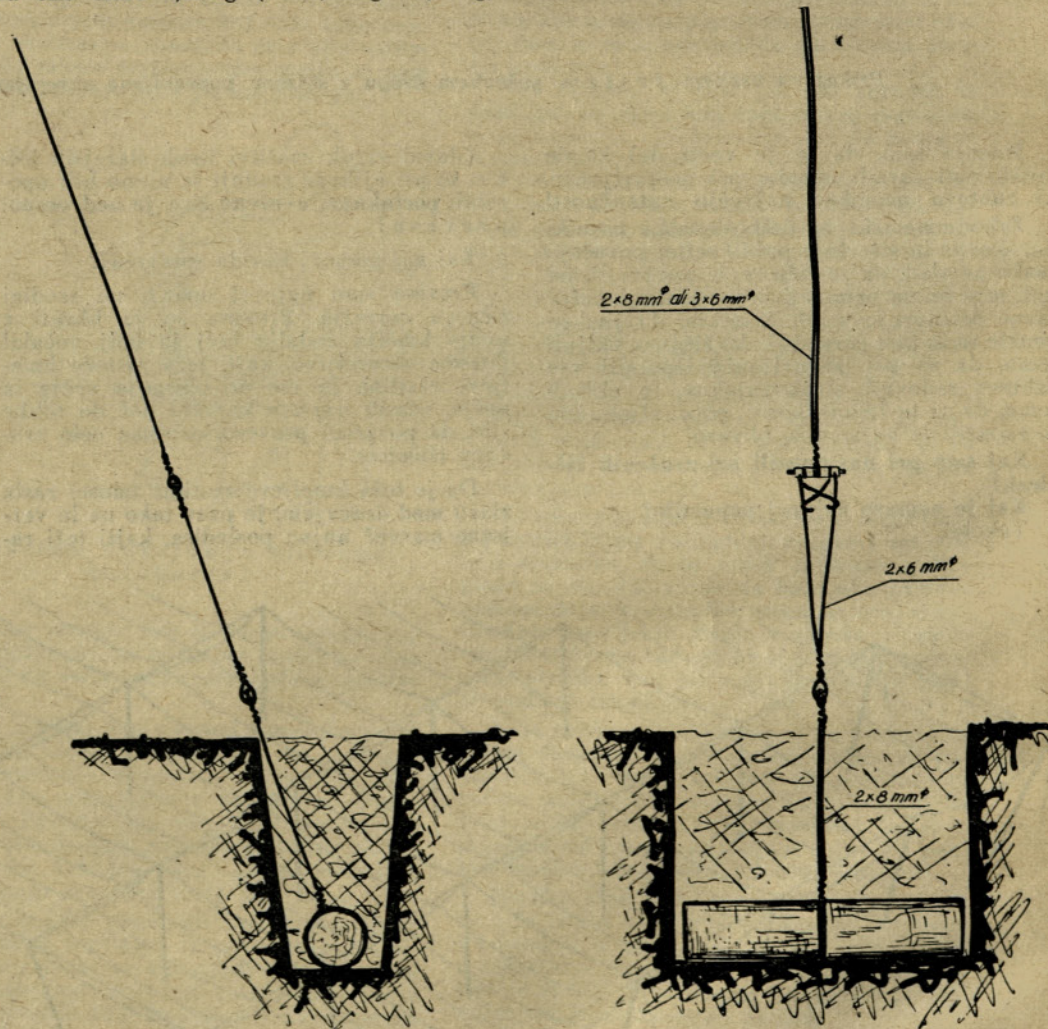
Enako izračunamo tudi težo žice za nadzemljna sidra in nosilne žice. Vedeti moramo samo, da tehta en meter žice s premerom 6 mm 0,22 kg, medtem ko tehta en meter žice s premerom 5 mm 0,15 kg!

Pri sestavljanju naročila tudi ne smemo pozabiti na dolžino žice za navoje, ki jih navijemo okrog vsakega droga, da lahko montiramo žično streho!

Za en navoj potrebujemo 60 cm žice!

Za žično streho nad enim hektarom pa potrebujemo samo za navoje 274 m žice, kar znaša 60 kg, če je žica s premerom 6 mm.

Kdor koli namerava graditi novo žičnico, naj se zgleda na Inštitutu za hmeljarstvo v Žalcu, ki mu bo glede na gradnjo novih žičnic nudil vse ustrezne strokovne nasvete!

Prikaz ukopanega sidra od strani in spredaj! Spojni element med zemeljskim in gornjim sidrom napravimo iz dveh žic s premerom 6 mm. Zemeljska sidra napravljamo vedno iz dvojne žice s premerom 8 mm. Za nadzemljna ali gornja sidra uporabljamo dve žici s premerom 8 mm. Ker pa je s tanjšo žico lažje delati, vzamemo namesto dveh raje tri žice s premerom 6 mm! Tri gornje sidrne žice s premerom 6 mm uporabljamo vedno za vogalna sidra in pa pri vsakem šestem Λ sidru. Nadalje uporabljamo tri sidrne žice tudi tam, kjer je razdalja sajenja 2×2 m in pri napoljavanju štirih vodil iz enega sadilnega mesta!